

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Előfizetési árak:
 Helyben és postán küldve.
 Egy évre . . . . . 10 frt.—kr.
 Fél évre . . . . . 5 —
 Negyed évre . . . . . 3 —
Egyes szám 5 kr.
 Adat: szellemi részét illető minden közlemény: Nagy-batvanosra, 1894. szám, Dancsönyi ház, — a szerkesztőségbe bérmentve küldendő.
Külföldi helyben:
 TELEGI K. LAJOS és IFF. OSÁTHY KÁROLY könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban KUTASI IMRE könyvnyomdájában az apórhivatalos utján.

Hirdetési díj:
 Négy táblás postai sorát 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többes hirdetések alk. szerinti a legolcsóbb 40 frt. vételmek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatás nélkül 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újsónapló ára 50 krajczár.
 *Hirdetési—ben megjelölt költségek minden postai sorát 30 kr. Hirdetést felvételének a kiadás helyétől számított távolság szerint. MAN H. Könyv. Iradjában is. Név nélkül vagy bérmentlenül beküldött levelek nem vételnek figyelembe.
 Kéziratok vissza nem adatnak.

A halál legtermékenyebb talaja.

Talán mondanunk sem kell, hogy a talajt hazánk mutatja fel, s hogy Magyarország lakosságának megdöbbentően gyér szaporodása a jövő kiszámíthatatlan nagy veszélyeit rejti magában. Most már hivatalos statisztikai adatok alapján tudva van, hogy hazánkban évenként az ötödik életévig jutott gyermekek összes számának fele elhal a ezek közül 70—80,000 olyan, a kiknek számára sohasem vétetett igénybe orvosi segítség. Mi egyebet bizonyít ez, mint azt, hogy közegészségi viszonyaink botránnyosan rosszak, s hogy a közegészségügyi szolgálat teljes képtelen megoldani feladatát mai szervezete alapján!

Európa egyetlen polgárisult államában sem pusztít oly könyörtelenül a járvány daemona a gyermekek között, mint hazánkban. Mi ennek oka? Bizonyára nem az éghajlati viszonyok, melyek általában véve nem kedvezőtlenek, hanem az általános műveltségnek még mindig igen alantas foka, a tudatlanság, mely léptenyomon kockáztatja a gyermekek egészségét, a kuruzsolás, — mely faluhelyeken divik s az orvosok számának elégtelensége. A körorvosok pedig nemcsak nyomorúságosan vannak fizetve, de a hatáskörük alá utalt terület nagysága miatt, legjobb akarattal is képtelenek csak távolról megfelelni feladataiknak.

Azért ha a közigazgatás terén nem is, de a közegészségügyi szolgálat terén óhajtanunk kell az állam legerélyesebb és legkiterjedtebb beavatkozását. Kivánatos, hogy a közegészségügy gondozásának érdekeit teljesen az állam vegye a kezébe, megfelelő díjazás mellett minden kétezer lakoson felüli községben orvosi állást rendszeresítsen s a közegészségügyi szolgálat teljesítését megbízhatóbb feladott szakkörök által a legszigorubbán ellenőriztesse.

Ezek mellett rendkívül szükségesnek tartjuk, hogy a falusi nép fölvilágosítást nyerjen a közegészségügyi szolgálat rendeltetéséről, a lakás és élelmezési viszonyokat illetőleg nálunk kivánatos követelményekről, és mindenek föltt a szenge koru gyermekekkel való bánásmódról. Legfőbb ideje már, hogy a szülői gondatlanságot, melynek nálunk oly sok csecsemő esik áldozatul s a kuruzslást, melyet minden faluban üznek, a törvény teljes szigorával sújtsák.

A „DEBRECZEN” TÁRCSÁJA

A méhek.

(Mutatvány Bartók Lajos vigjátékából. Budapest, a nemzeti színházban színi került f. é. nov. hó 29-én.)
VIOLA.
 Bevezetem önt az Állatországba. A teremtmények közt A lepke a leghaszontalanabb.
AURÉL.
 Mint az uracsok, — mondná a papa.
VIOLA.
 Ugy van De hogy kiismeré atyám Eszjárását!
 A lepkek nem hiába parvenük, Csúszó mászó hernyóbul lesznek, annál Feánhéjazóbbak. Ók csak hiválnognak, Pompáznak tarkabarká kontóstkbe, S szállnak virágról virágra egész nap. De van köztük egy rosszabb éji czinkos, A pillangók közt Góliáth, arany Pánczállat fődve háta, potroha, Melyről fulánk is kártalanul lesiklik, Zomanczos nagy szárnyát ha szétfeszíti, Mint négy szivárvány fénylik, vagy mint drága Kővel kihimzett bársony legyezők, S velők leveri apró elleneit, Mint könnyű pelyhet. Nyalka bajszja van, S ormánya is e szárnyas elefántnak,

Végre már a belügyminiszteriumban is kezdenek az eddig semmibe se vett közegészségügygel foglalkozni s be kezdik látni, hogy a halandóság ilyen roppant aránya nagyrészt — tisztelet a kiveendőknél — a megyei és járási orvosok hivatalos hanyagságának tudható be, azonkívül a szolgabírák könnyelműségének, kik mindegyik más hivatalos teendőket előbbre teszik a közegészségügyi rendeletek végrehajtásánál. — Akár hányszor megtörténik, hogy minden ilyen rendelet papíron marad, mert legfeljebb kiadatik a községeknek s ott a faluházán a főokban, senki azzal nem törődik, hogy a lakosság megtartsa a parancsot s ha pénzbe kerül, vagy alkalmatlanságot okoz, még szídják érte a hatóságot és kinevetik.

Teljesen indokolt az e téren első s legbüzzőbb szaktekinél: Fodor József egyetemi tanárnak a belügyminiszterhez ez ügyben belerjesztett javaslatában tett indítványa: hogy a közegészségügy államosíttassék, hogy oltóanyag-termelő és vesztettség gyógyító állami intézetek állítsanak föl, ugyszintén egy országos közegészségügyi laboratorium. Továbbá szívesen a gyógyszerárny is reformálandó, mert jelenleg a főispánok és országos képviselők osztogatják a gyógyszerárnyat — leginkább jól bevált korteseiknek, vagy a legjobb esetben rokonainak és barátainak. Tudunk erről nótát Hajdumegyében is.

Ismételjük: a fősúly mindenestre a törvényhatóságokban, a községi és körorvosi állásokban rejlik, hogy ezek mint töltenek be, hogy fizetettek s micsoda felelősséggel terheltetnek. Felügyelet és fejelem nélkül ott vagyunk, a hol voltunk. Kivánatos tehát, hogy mint Fodor követeli, — három-négy vármegye egy egy allami főfizikust birjon, kinek jó fizetés mellett ne az legyen feladata, hogy helyben ülve betegeit látogassa, hanem hogy utazó orvos legyen, ki kerülésben a közegészségügyi állapotokat figyelemmel kíséje, a rendeletek végrehajtására ügyeljen, — s ha mulasztást, vagy egyéb orvosi vétséget tapasztal, fegyelmi eljárást indíthasson s az illető vétkest büntetésre vonthassa.

A belügyminiszteren a sor most már nem ígérni, hanem tenni is e téren.

Belföldi hírek. Képviselők párbaja. Annak az éles szóharcznak, mely a képviselőház decz. 3-iki ülésén Orbán Balázs és Horváth Gyula képviselők közt kifejtődött, a delután folyamán a Ház falain kívül is folytatása lett. Orbán Balázs, mindjárt sz-

után, hogy Fejérváry miniszter és Horváth Gyula felszólalására megadta rövid válaszáat, a Ház folyosóján megkérte Ugron Gábor és Polónyi Géza képviselőket, hogy nevében Horváth Gyulát, ellene mondott sértő szavaiért provokálják. A kihívás tényleg; azonnal meg is történt a képviselőházban. Horváth Gyula Beniczky Ferencz és Fáy László képviselőket nevezte meg szekundánsai gyanánt. A czinkotai parkban volt a találkozás delután három óraker. A szokásos békítési kísérlet után, mely természetesen sikertelen maradt, kijelölték az ellenfelek helyét, huszonöt lépésnyi távolban egymástól s megtöltötték számukra a közönséges párbajpistolyokat. Az első tapsjelzésre mindkét fél megtette az öt lépés advanceot, a második jelzés után mindkettő czélzott és egyszerre lött. Sérülés nem történt, mert Orbán golyója a hóba furódott, Horváthé pedig a levegőben fűtyölt el. A feldek nem békültek ki. — Ferencz Ferdinánd főherczeg, a leendő trónörökös, allitóltag nem sokára Budapestre jön állomásra, s átveszi egy zászlóalj parancsnokságát. — A Szentszék szlovén társulat f. hó 14-én tartja 23-ik rendes közgyűlését. — Elhunyt jogtudós. Apáthy István, a budapesti egyetem jogi karának egyik díszes, a hazai codificationalis munkálatok egyik alapvető munkása, a letenyi vál. kerület orsz. képviselője, tegnap — életének 60-ik évében — a fővárosban elhunyt. — B-Gyulaán Szász István állami adópénztárnokot letartóztatták. A letartóztatásra a hivatalos pénztárban konstataált 13,000 frtnyi hiány adott okot.

Országgyűlés. A képviselőház ülése decz. 3-án. A miniszterelnöki tárcza költségvetésének decz. 3-án folytatott vitája éles harczczal folyt le. Az ülés pedig meglehetősen kedélyesen indult. Pázmány Péter és Dienes a miniszterelnöknek reprezentatív czelokra adott összegeket kérte számon Tiszától, kiszámítva, hogy másfél évtized alatt Tisza K. 168,000 frtot vett fel az állam kasszájából erre a czélra. A meg nem tartott miniszterelnöki ebédek vitájának asztalától a ház legkevesebb sem derült hangulathat kelt fel. — Orbán Balázs, a kit megelőzőleg Perlaki és Busbach Péter magasztalták Tiszát és szídták az ellenzék, Horváth Gyulával polemizálva gyanúsítóltag emlegette Horváth Gyulának tiszai vizibilitását és a bulgáriai szószállítási ügyét. Horváth Gyula kemény szavakkal utasította vissza s gyanúsítást. — E köze per „önök” kezdett szólni, a mi az ellenzéknek a felháborodás viharát keltette fel, mindaddig a mig Horváth Gyula megmagyarázta, hogy az önök helyett csak őnt akart mondani. E rendkívül ingerült hangulatu jelenetnek delután a czinkotai erdőben volt folytatása. Nem kevésbé heves összecsapás volt a következő, a mikor Herman Ottó a parlamenti hipokrizisról szólva me. támadta Szilágyi Dezsőt, az elv fentartással a kormányba lépett minisztert. Szilágyi Dezső kijelentette, hogy igenis, elveinek fentartásával lépett a kormányba. Meggyőződése lényegét oda vitte a miniszteri székbe s elvei, eddigi nyilatkozatai alapján, a melyekhez ragaszkodik, felveszi és kihívja a harczot. A vita további folyamán megszólalt Tisza Kálmán miniszterelnök s zavartalanul

beszélt. A vita Vályi Árpád s Pázmány Dénes határozati javaslatának elvetésével ért véget.

A képviselőház ülése decz. 4-én. A tegnapi ülésen a király személye melletti miniszterium költségvetéséről Ábrányi Emil, báró Orczy Béla, Ugron Gábor szóltak fel, az ezután következett horvát miniszteri költségvetést pedig minden szó nélkül fogadta el a ház. S ezután a belügyi tárczára került a sor, melynek érdekét nemcsak a közigazgatási reform kérdéseinek a tárczához fűződő közlegése fokozta, hanem az a körülmény is, hogy gr. Teleki Géza, az új belügyminiszter ma volt elnyerendő a parlamenti keresztiséget.

Gróf Teleki Géza, mindjárt a miat a belügyi tárcza napirendre került, fölállott, és elkezdte mondani, nyugodt és tárgyilagos modorban a belügyminiszteri programbeszédet. Mindaz, a mit a közegészségi ügyekről, s ezeknek javításáról, s a gyermekek halandóságának megállításáról mondott, általános helyesléssel találkozott. Ugyszintén az az őszinte, habár igen tapintatosan és kiméletesen kifejezett kritika is, melyvel az eddigi ad minisztrációzt jellemezte. Rátért azután közelebb megvalósítandó terveire, melynek sorrendjét föltárta, és ez szintén helyesléssel találkozott. Megígérte a közigazgatási gyakorlati vizsgáról, a közigazgatási bíróságról, a tisztviselők szolgálati pragmatikájáról, a nádori közigazgatási jogról, a közigazgatási végrehajtásról, az egyesületi és gyülekezési jogról, stb. szóló javaslatokat, s beszéde végén röviden vázolta a közigazgatási reformnak képét, s kimondta, hogy az állami közigazgatás elvi alapján áll. De hangsúlyozta, hogy ez alatt nem azt érti, hogy a megyék és városok autonómiaja megszűnjék, hanem hogy az autonómia és állami érdek közt a kellő ut megtaláltassék; és kiemelte, hogy a reformra vonatkozó terveit semmi tekintetben nem akarja elzárni a nyilvánosság elől.

Teleki után a függetlenségi párt sorából Holló Lajos szólt fel és a függetlenségi párt álláspontját részletezte a közigazgatási reform kérdésével szemben. Holló után a kormánypártból Flügger Károly mondott hosszabb és sok érdeket tartalmazó beszédet, melyet figyelemmel halgattak. S ezután következett gr. Apponyi Albert felszólalása. Apponyi felszólalása a belügyminiszter beszédével foglalkozott s igen melegen és elismerőleg nyilatkozott a belügyminiszter nyilatkozatairól.

Apponyi egynemely megjegyzéseit a „szabadelvű párt” specialis szempontjából nem hagyhatta szó nélkül Darányi Ignác; de elég tapintatosan és ügyesen oldotta meg kényes feladatát.

A p p o n y i színelmesen válaszolt Darányinak.

Az ülés utolsó szónoka Orbán Balázs volt.

Apróságok

Gáspár Imréről.
 Jó költőnek...
 Jö költőnek, jó írónak
 Előmulni nem lehet,
 A ki elnemult idővel,
 Az — nem érzett eleget!
Lajdán és most.
 Hajdán a Hir nagy versenyére
 Szárny kellett, égbe fölívni...
 Elég ma — kifutkosni véle —
 Egy pár vastag talpi cipő.
 (A „Magyar Szalon” decz. számából.)
 A „Magyar Salon” tudvalevőleg 27, a szabadságharcz után fellépett költőt mutat be arczképpel, autogramokkal, versekkel. A fentebbi versekhez, a melyek végén a szerző kézirata-mása látható, Szana Tamás és sorokat írja: „Az újabb nemzedék különbben, hova tovább érezni kezdi, hogy a tartalom és külalak összhangzása mulhatlanul nélkülözhetetlen feltétele a költészetnek s hogy a szabatos technika az a csatorna, melyen valamely költői mű szépségei legkönnyebben szívünkhöz jutnak. Gáspár Imre... e részben példányképekül állhatnak társaik előtt. Verseikben a gondolat és érzés mindenkor tetszetős külsőben jelennek meg.”

Körülfutosa, megzavarva, vészjelt Adának mint piciny ezüst sipoस्कán, Vékony hm-hmgetéssel. Zúgni kezd Benn a lakosság, nagy forradalom van. Egyszerre csönd, — a királyné vezényel! A felriaszított szuronyos helyőrség Felülről rajzik a nyilas felé, Elzárni azt s az ellent visszavetni. Zúmmogva rázudulnak, ellepik, S testének millió szuronyt szegeznek. Mit ér! fulánk nem fogja, mind lehányja Magarul, és az elfogult erdőbe Bevonul. Fájdalmasan nemulnak el most, Hogy a szarnok befészkelje magát; Egy hang sir olykor: a szegény királyné. Ah! megalázta, országát tiporja, S kincstárát lopja meg a szívtelen! Jól teli szívja színmézzel magát, Gyűszünyi elfér a pókos hasában, — Azzal indul ki, visszavonulása Vonalat újra jelzi a zúgás, Szidva, csipkedve kísérik határig, Most már ott nyomdok őt a küszöbön, de Keresztül tör, — s honnan tovább reptíne Az éjszakába, mely szűlé a tolvajt, — Igen, ha ott nem volna már kezem, S meg nem csipk kinyujtott ujjaim! De Csapdába jut, reszketve büntudattól, Nagy czinczoggással. Megvagy, jó madár! Megvagy, gazember!

Felgombolyítva, hogy mézet szivandó Kiötse hosszan. Villog nagy szeme, Mint a kárunkulus, fényes szarúval Bevonva szintén, itt se sérthető! Pompás rablólovag diszöltőnyében, Aranyos, fényes, himes, bársonyos; De tarkójára bélyegét nyomott a Természet, s ezzel szépségit letörle: Egy csuf halálfi, hogy ránezni rossz; A feje bubján, itt, itt hordja. De Ni, kedves Aurél, őn kopaszodik? ...
AURÉL.
 Oh, kérem, kérem! (félre.) No, ha ez se czélzás! ...
VIOLA.
 E halálfiós vitéz a legnagyobb Méh-ellenesség. (Rájok lesnek — atyánktal — Nyáron nem egyszer.) A mint álomra hajtják Fejük, szegénykének, s elcsitul a méhes: Egyszerre csak elocsap a halálfiós, A felhomályban nesztelen suhan, Kerülgető a várat messziről, Mind közelebb jön, s mint az inga, elkezd — Egy-kettő, egy-kettő, — felkört leírni A méhes előtt, mind kisebb félkörökben, Mig végre topp! leszáll a kiszemelt kas Szájára. Mint egy bástya áll a kas, Kapuja előtt, mint kis felvonóhid, Fenyű pallócska, rajta száll be a méh, Most az orvraló szállta meg, bejutni; De már az éji örök a kason kúna

Az osztrák költségvetésben 1890-re 2.209,042 forint van előirányozva a Landwehr számára beszerzendő Mannlicher-fegyverekre. A Landwehrnek ismétlőfegyverekkel való ellátása összesen 20.792,000 forintot igényel, s erre már egy millió forintot el is költöttek. — A szeptember 1-én a Nisben megjelenő Liberal című lapot lefoglaltatta, mert egy cikkében megtámadta az osztrák-uralkodó herceget. Nemrégiben lefoglaltását az első foku bíróság helybenhagyta. — Spanyolországból. A pénzügyminiszter beadta lemondását. — A miriszerválság elkerülhetetlennek látszik. A republikánusok Madridban febr. 11-én nagy nemzeti kongresszust fognak tartani. — Erzsébet királyné afrikai utjából Bécsbe hazatért. — Stanley és Emin pasa — kíséretükkel — Touba érkeztek. — Egy angol társaság engedélyért folyamodott, hogy a La Manche csatornán át hidat építhessen. — A párisi antihouliangista diákok lakomát adnak a republikánus képviselők tiszteletére. A lakomán a párisi képviselők nevében Floquet fog beszélni.

KARCZOLATOK.

(A trapezuntiak. — Mivel akartak látni? — Kréta. — Orbán Balázs nem Tisza Kálmán. — Számoljunk! — Miért könyörögtek Horváth Gyulának? — Carnot — Tisza K. — Lejárta magát. — Elv. — A bus bak. — Avagy a „Trapezuntiherczegnő“ (a melyet tegnapelőtt láttunk igen sokan) nem költé fel bennünk a komédia s a mai politikai helyzet közötti élénk hasonlóságot? Cabriolo — a ki a viasz-bábjaihoz jobban ragaszkodik, mint egy falusi kastély szelid magányához, az — Tisza Kálmán.

A trapezuntiherczegnő, kinek az orra letörtött, ez a Tisza Kálmán tekintélye és népszerűsége. Sparadrap, a ki a hátát tartja az urának és ura helyett; a ki beáll még szobornak is, ez minden mameluk. Tremollini, ez a szerelmes és boldog tanácsokat osztogató bohóc és ex-lakáj, ez a kormánypartij sajtó, a mely most Tiszáért — tremolázik.

Maga a trupp az egész Tisza-párt, mely kétségbeesik egy letörtött orr miatt, a midőn pedig maga elég nagy orrot kapott a nemzetől.

A különbség az, hogy az ő komédiájuk vége többé nem taps- és éljen-zaj, hanem fütty és futamodás.

„Nem is puskákkal, hanem vízvezeteki csövekkel akarták szétűzni a tüntetőket“, viccelt Péchy Tamás, a pártatlan elnök. Nos, hát mi egyebet akar a két ellenzék? A Károlyi, Kaas, Polonyi egy-egy közbeszólása az a vizsugár, a mely Tisza Kálmánt eláztatja a bársony szőlyében.

Mert az Irányi-, Apponyi- és Ugron féle agyukat csakugyan kár olyan silány ellenfélre pazarolni, mint a minő Tisza Kálmán. A tüntetőket különben nagy hiba elcseckéssel ingerelni. Komoly felelettel találunk szolgálni.

Ekkliázslát követett!

Beszély.

— A „Debreczen“-nek írta: K. Tóth Kálmán. — (Folytatás.)

— Apám! — kezdi a lányka, — csak azért vártam itt, hogy tudassam veled, Horváth Józsefné asszonyosság és sebesült fia, tudja az, a ki egy pár évig nálunk lakott, egy pár hétig vendégeink lesznek, míg az ifju felgyógyul.

— Hm! hm! — rázta a fejét az öreg ur, — ez egy kissé mégis különös, ha jól tudom az én nevem nem volt azok közé följegyezve, kik vendégeket fogadnak. Nincs nekem sem időm, sem tehetségem arra, hogy vendégeket lássak el; de ha már egyszer itt vannak, nem mutathatok ajtót. Hát ha már egyszer úgy kell lenni, gondoskodjál... egy pár hét nem a világ; de majd kérdőre vonom a szállásbiztoszt.

Sajátságos alak volt a tudós professzor ur. Magas és szikár, borotvált arc, előre nyúló sasorr: kidomborodó magas homlokán erély kinyomata ült. Gyér hajszálak simulak szét feje tetején. Szemeiben urág most is tűz villogott, ha kedvencz témáit fejtegette. A philologia tanszékének hivatottabb tanára az ő idejében alig lehetett. Göttingában marasztották, Jénába meghívták, de ő az ő Debreczent választotta, pedig bizony itt nem volt valami busás szállás. Ő azonban Homérról, Horácusról nem pénzért tanította, de önmagokért. Ő róla elmondották, hogy „nem e világból való.“ Aeneással odaképzelte magát Trójába, Ciceróval ott volt a fórumon, Horácussal Augustus udvarában. Rákóczy bukását is annak tulajdonítja, hogy nem alkalmazza Caesar hadi terveit. Mit törődött ő azzal, hogy az az átkozott puskapor más irányt adott a hadviselésnek.

Ez a rajongás a klasszikusok iránt oly-

A Balkán-félsziget eseményei aggasztanak. Ellehet mondani, hogy ott megint: Hiba van a Kréta körül...

Orbán Balázs semmivel sem fiatalabb ember Tisza Kálmánnál.

Tisza Kálmán nem tart a 62 éves Floquet, volt francia min. elnökkel: nem hívja ki párbajra azokat, a kik becsületében megsértik.

Orbán Balázs viszont nem tart Tisza Kálmánnal a becsületsértések egyszerű zsebredugásában.

Horváth Gyulára kimondotta, hogy nincs joga a min. elnököt védeni, mert érdekelve van vele szemben. A 14. és 25. §. dolgában p. o. óvonta kérdőre a min. elnököt, aztán beadta a derekát; mint vizibiztos, nem rendezte a számadásait egészen schwarz auf weiss és az államtól olcsón beszerzett sőt háromnegyszeres áron árulhatta Boszniában és Herzegovinában.

Ezért őt Horváth Gyula gyávnak nevezte.

Orbán Balázs a tagadásra előszórázzal vágott vissza, hogy „ezt a kaszinóban másképtudják, mert ott ősmernek bizonyos kártyaadóságokat, a melyek sőt utalványokkal fizetettek ki...“ Ezen pompás mameluk-jellemvonás bemutatása után pedig a jó székely báró még provokálta is Horváth Gyulát.

Pisztoly-elé állította. A lófő-székely ebben különbözik a róka-fő Tisza Kálmántól.

Azt kérdezte Pázmándi Dénes, hogy hát hová lett a tizenöt éven át huzott 168.000 forintnyi reprezentációs költség, ha Tisza Kálmán, a saját bevallása szerint, nem költött reprezentációra?

De mennyire rossz néven vették ezt a kíváncsiságot a jobboldalon!

Számolni az urak nem szeretnek. A kitalálók számadást kér, az rágalmozó. Punctum. Az ő számúzóttuk a szám. Felelet Pázmándinak: „Ne szólj szám, nem fáj fejem!“

Horváth Gyula zengedezte az országgyűlésen, hogy ő nem járt a vízi kormánybiztosság után. A Tisza és Maros vidékének, H. M.-Vásárhely, Szentes és a többi helységeknek lakossága könyörgött, hogy a kormánybiztosságot ő vállalja.

Talán Bosznia és Herzegovina népessége is olyan vén kecskéknek vallotta magát, a mely nem akar egyéb sőt megnyalni, mint csakis a Horváth Gyulát.

Ne dicsekedjék azzal Horváth Gyula, hogy az a szerencsétlen vidék az ő kormánybiztossá váló kinevezését ugyszólván kikünyorálta a min. elnöktől.

Ugyanezen okból fogadta a tönkretett Szeged, még a rakpart bedőlte után is, diadallal gróf Tisza Lajost, a min. elnök fivérét. Jól tudják azt a szegény árviztől szor-

képen átmódosította lelkét, hogy csaknem közönyvel viseltette a jelen iránt. Nem bántotta az sem, ha a tauterem falai tregestől kongtak. Maradt két-három tanítványa, kiket az idők vihára egy vagy más körülmény miatt nem sodort el a háborúba. Ezek előtt éppen úgy prölegál, mintha zsufova lett volna a terem. Őt nem annyira tanítványai érdekelték mint inkább a klasszikus világ, a melybe beleele magát.

Meg kell még említeni azt is, hogy Dombórádi Mezeyhért későn nősült meg. Egy esepes leányt vette el. Nem szeretettől, mint inkább választottja iránti tiszteletből, mert az a nő a kit kiszemelt, pompásan tudott latinul s a görög nyelvből is értett valamit. Később nagyon elkedvetlenítette az, hogy házasságukból leánykájuk maradt. Fiura számított előre fölvenne magában, hogy arra hagyja szent örökség gyanánt az ő kor örök kincseit. S im ez a remény rumba dől! Mindig valami elfojtott keserűséggel nézett leányára, mintha az idegen lenne a háznál. Felesége csakhamar elhunyt. A leánya az első öt évet egy rokonal töltötte el s csak akkor került apjához vissza. Dombórádi magához vette egy nővérét, hogy a leánykát nevelje, de az is elhalt, mikor Etelka a tizenharmadik életévét betöltötte.

Etelka gyönyörű leányzóvá fejlődött. Ridég multja, meg ridőgebb jelene komolylyá, mondhatni zárkózottá tették kedélyét, de ha kortarsaival néha-néha összejött, az a zárkózott kedély fölegedett s mindenki ben rokonszenvet ebresztett maga iránt. Apjának szigorúsága nem irtotta ki szívéből a szeretetet s tiszteletet, de bizalommal hozzá nem viseltetett.

Ily családnál keresett menedéket egy időre az özvegy és sebesült fia. Dombórádi a maga szokott modora szerint előzékenyen bár,

gatott népek, hogy bátran belefulhatnak az árvizbe, ha nem menti ki Tisza Kálmánnak valamely intimsa. Csak úgy menekülnek meg, ha ebből haszna van a kormány pártpolitikájának is.

Ezért kivánták meg olyan nagyon Horváth Gyula urat. Bizony nem is a szép kék szeméiert!

A „Nemzet“ a demokrácia megsértését találja abban, hogy az ellenzék kifogásolja a Tisza Kálmán fiakkereen való kocszigatását.

A francia köztársaság valószínűleg képvisel anyi demokráciát, mint a magyar állam. Ha ott Carnot elnök, vagy Tirard min. elnök a Schneider gebéin kocsikáznak, azt rögtön kihúznák a kocsiból és sárban hempergetnek meg.

A ki anyai embert lóvá tett már, mint Tisza Kálmán, az igyekezzék legalább négy lovat szerezni a hintája elé.

Tisza Kálmán addig nem találja magát lejárt embernek, a míg vannak befolyásos egyének, a kiket még bejáráhat a hatalma érdekében.

No, meg a mig feljárhat az — udvarhoz.

Két dolgot mindig mások mondjanak meg rólunk s az ember ne mondja magáról soha. Ezek: „becsületes ember“ és „költő“.

Busbach Péter a miniszterelnöknek tulajdonítja a főváros rohamos épülését. Éppen anyi érdemük van pedig a paloták körül a malter-hordó tot napszámosoknak, mint Tiszának, a kinek politikája miatt e palotákat sorba elárverelik.

Azt mondta Busbach, hogy ők „kitartanak a kormány elnök mellett“. Könnny azoknak, a kiket a kormányelnök — kitartó Gili Balázs.

Ismét a tanítói fizetések.

(Levél a f. szerkesztőhöz.)

Ezen becses lapok f. évi 232. számában „Tanügybarát“ H.-Böszörményből reflektált ugyancsak ezen lap 222. számában megjelent „Tanítói fizetések“ cz. cikkemre. Mig egyfelől megköszönöm azon szivességét, hogy némi adatokkal volt szives tanulmányomat gyarapítani, másfelől engedje meg, hogy cikkre egy pár észrevételt tessek.

Ugy látszik, hogy Tanügybarát nagyon zokon veszi, hogy a tanítók anyagi helyzetének javítására a tanfelügyelő ur figyelmét is felhívtam s ezt a i v s á g u a k nevezli. — Megengedjen Tanügybarát, de ezen állításának éppen ő esik naivtásba. Ő maga írja, hogy ily helyeken, hogy a tanítói fizetések felemeltessenek s a naturálék eltöröltessenek, nincs szükség a tanfelügyelő ur figyelmének a felhívására, holott ő is ismeri, hogy az alapfizetés náluk még Böszörményben is a 400 frtrot aligha megúti, és hogy a tanfelügyelő ur hasznos életét eddig is a tanügy felvirágztatására a kerületben levő tanítók jobb helyzetének előmozdítására szentelte.

En is teljes elismeréssel vagyok a tanfelügyelő ur igazán méltánylandó buzgalmai

de azért mégis hidegen köszöntötte vendégét. Jobbját nyújtotta az ifjunak:

— Amice, — mondá, — jól emlékszem még rá, tudom, hogy Virgilt választotta az én auctoraim közül. Jobb lett volna, ha tanulmányozza a de bello gallico-t. — Talán más irányt adhatott vala a hadjáratnak. O tempora, o mores! minő más emberek voltak azok; míg csak vissza nem megyünk oda, a honnan azok kiindultak, tévesztett utakon járunk.

Az ifju komolyan látszott figyelni a professzor urra, holott szeméi Etelkára tapadtak, ki gondteljes aggályljal szemlélte a szenvedőt s szerette volna a szobából kitzszkolni apját, ki még a beteggye előtt is lecskét tart a régi-giek hadmiveleteiről.

— Tehát, — folytató a professzor ur — Rákóczy fut. Hiába, így van az, coelum ipsum petimus stultitia. Nagyra törünk erő nélkül. Nagy-Kálló nem a lehet Trója, Debreczen nem lehet Róma, nem a mostani értem, quod Deus avertat, azt a régít, a melyet a Caesarak tettek naggyá... Hja rossz omenek járnak; minden elveszhet, de az óskor gyémánt jelmei óva intenek; mindez azért van, mert nem hallgatunk reájok...

Tovább is folytató volna, ha az özvegy közbe nem szól: Ugyebár, tiszteletes professzor ur megengedi, hogy beteg fiammal egy pár héig igénybe vegyék szives vendég-látását?

— Nagyon természetes, — mondá az ókor mai gyermeke — hiszen az a pár hét ugys nemsokára leforog.

Etelka intett a fejével, hogy hallgasson az öreg ur. El nem hitte volna, hogy most udvariatlanul fejezte ki magát.

— Hát kedves férje ura, az én régi consolarisom, hol tartózkodik most ebben a zimankós időben? — Talán majd utánuk jő, nemde?

iránt s éppen ezért ajánltam javaslatomat az őfigyelmébe is. Azt is elhiszem, hogy megynék tanító-sága előnyösebb helyzetben van azoknál, mint a hol 90—132—160 frt fizetés van. Továbbá itt nem kell nekik bort töltögetni az urasztalánál, s szolgamódra vinni ezt a tisztet, a a lelkész urak háta megett, mint Kunhegyesen is van, tehát még a reformátusoknál is! Tanítóink Hajdumegyében is a társadalmi élet-sziavonalán állanak.

Ezt előkelő fokon én sem vitatom, sőt egyenesen aláírom; de mégis „rothad valami Daniában,“ ezt tanügybarát elismeri, mert az általam csak t u r h e t ö n e k (tehát nem a legjobbnak) jelzett nádudvari s nádási tanítói fizetésekre is ráhuzta a vizes lepedőt.

Elég sejnös biz az, ha úgy van, mint Tanügybarát írja.

Dicsértől hozza fel, hogy a böszörményi tanítók lakbéréte ez év nyarán 80 frtről 100 forintra emelte az ottani egyháztanács. Ez dicséretet is érdemel, hiszen éppen Tanügybarát írja, hogy: „a tisztességes lakás, a tanítói fizetés minimumán, így a tanítói fizetésen felül jár.“

Közelebb a debr. ref. tanítók fizetés fel-emelést kérték. Természetes, hogy nem adták meg, hanem még előbb a városi tanácsosok utasították a dolgot, hogy segítsen az is a „nehéz“ kérdés megoldásában. Ismerjük a debr. tanítói fizetéseket is. Vannak ilyen panasz-fizetések (és nehélszolgáltatási módra is) másutt is a megyében és Tanügybarát mégis esodálkodik azon, hogy ily helyeken, hogy lehetne kérni annyira a fizetés felemelést.

Tanügybarát hivatkozik arra is, hogy megynék isk. fanntartóinak vagyoni helye-zete megengedi a jobb fizetés adhatását; továbbá a megélhetési viszonyok terhes volta csakugyan létezik. — No kérem, tessék megnézni a Tiszántúli ev. ref. ker. 1889. máj. havában tartott közgyűlés jegyzőkönyvének 120-ik számú határozatából kiadott Népiszkolai szervezete t, az ől. pontban világosan így ír: a tanítói fizetés a tanítókteendőihez és a helybeli viszonyok költséges voltához mérve állapittas-sék meg.

Megynékben úgy a reformátusoknál, mint a többi felekezetenél, a jobb fizetés megadhatását a vagyoni állapotok megengedik. — Miért nem cselekszenek hát ugy mindenütt? Tanügybarát reméli, hogy náluk Böszörményben az ősi egyh. adórendszer megváltoztatásával a helyzet követelte fizetést megkapják a tanítók.

Ezen csak örvendeni tudnék. Most gyűjtöm a többi közt a megyei tanítók fizetésének a sorozatát, új év elején készen lesz a munka. Nagyon lekötelezve vele „Tanügybarát,“ ha akkorra nemcsak Böszörményből, de több más helyről is lenne szives az új fizetési adatokat beküldeni, hogy ezt, mint örvendetes eseményt, kiemelhessem.

Különb Debreczenben, Böszörményben, Nánáson, Szoboszlón, Dorogon, Hadházon, Vámos Pércsen, Püspök-Ladányban, Nádudvaron még 6—800 forint is kevés fizetés ám!

Egyelőre azonban csak arra törekedjenek az iskolafentartók, hogy méltányos kor-pótlék mellett, legalább 6—800 frt készpénz adathassék, s ehhez a lakás. — Ez is haladás lesz.

Tehát beláthatja Tanügybarát, hogy nem éppen naivul cselekedtem, mikor Hajdu-

Nem! mi megyünk utána, — válaszolt a zokogástól megtört s szakgatott hangon a nő, — én professzor ur, már négy év óta özvegy vagyok. Férjem szegény, Nagy-Kálló ostrománál esett el, magamra hagyván engem egyetlen fiammal, ki szintén sebesült. Elképzelheti női s anyai szívem mély fájdalomát.

— Requiescat in pace, — szót meg-indultan a professzor, — nemo ante mortem beatus. Nyugodjék meg a változhatatlanban kedves jó nagyasszonyom, Deus providebit.

S mintha a szerencsétlenek sorsán az ő köszive is meglágyult volna, hozzá tette: — no, majd mindent elkövetünk, hogy itt csöndes békejök legyen, az ifju ur felépüljön. Etelka lányom mindenről gondoskodik, csak tessék hozzá fordulni, én magam is mindent reá bízok.

— Köszönjük kegyességét, — hálsákkodott Horváthné, — azért is mertünk egyenesen ide folyamodni, mint régi jó ösmerőshöz.

E rövid szóváltás után a professzor ur bevonult szobájába. No, csakugyan a jég meg volt törve! Etelka nyugodtan lelegzett föl, mert ő bizonyos okoknál fogva ilyen fogadtást nem remélt.

De csakhamar ki kellett ábrándulnia. A cseléd eme szavakkal nyitott be: — Tiszteletes uram, kéreti a kisasszonyt egy pár szóra.

Etelka már a másik perczben ott állott apja előtt. Hideg, merev tekintettel nézte leányát.

— Tudod-e leányzó, hogy te menaszszony vagy!

— Igenis, atyámuram.

(Folyt. köv.)

megy... hivat... ő — galim... neve... oly... h o g... dig... is... legm... pünk... deni... eppen... szor...

len eg... meny... möit... kület... fehérs... álland... takaró... az eró... ták b... velei... megfog... minden... csóka... sármá... szerite... kopott... bekké... sóvéay... mas, ... csendj... kőszá... benn a... gan p... magát... nál el... helyek... dályok... elmar... Gond... ellens... nagy... helyze... uspok... kat. K... rom u... illetek... behoza... mulva... boldo...

bel-eg... javára, ... a kor... egybek... nyeren... kes dis... tombol... táncsz... tárnál... frt. K... 8 órak... deklód... lettel... nyeren... által... bola-es... Lajos... szemlet... száma... válik a... minden... rakozás... a mul...

igazgat... teri ta... tatott... léter Z... állapít... szükség...

Várják... vessző... most, ... azonban... névnap... csatlak... között... pártunt... los, dr... sok.

ban e... este, ... igen f... két ta... nevelő... közül... igen t... A más... mely r... tánczm... előbb... ták be... dinek... tak na... rel mu... kedély... mellett...

„hasson... barát... az ily... betik.

megye érdemes tanfelügyelője figyelmét is felhívtam,*) a tanítók fizetési állapotaira, mert ő — reméljük, a tanügy iránti ismeretes buzgalommal fogva ezennel is működni fog névelés ügyünk munkásai anyagi helyzetének oly annyira szükséges javításán, mint a hogy fáradozást tanúsított eddig is, a mint ezt Tanügy barát is kiemeli.

Higgye meg Tanügy barát, hogy én is a legmelegebben értek tanügyünk iránt, s népünk szellemi életének felvirágoztatásáért küzdök, mindenkor szépnem s nemesség tartom, éppen azért megyék kulturális dolgáról más-szor is megfogok emlékezni.

Különbözik pedig: pax nobiscum!
Debreczen, decz. 5.

Paedagogus.

HELYI HIREK.

* Igazi téli világ lett egyszerre. Hirtelen egy kis savanyu szel indult, csont keményre fagyasztotta a sárt, melyre sűrű tömött hópehely kezdett hullani. A reggeli szürkület derengő félvilágába szűrődött a hó fehérsége is. Ugy lehet, hogy ez alkalommal állandó vendégünk marad a föld puha téli takarója. Közel húzódtak egyszerre a városokhoz az erdő szárnys lakói. Eddig még megtalálhatták bozót alatt az elhullott magot, tövisfa levelei alatt a galagonyát, de im egyszerre megfagyott a föld kérge s ráomlott a hóréteg minden hulladékra. Itt van a sok holló, varjú, csóka, itt a kaczer tengeliczek, begyeskedő sármányok, melyeket a szükség most rákényszerített arra is, hogy összevegyüljenek, a kopott szürke lármás proletárokkal: a verebekkel. A rigó is itt „tuk”-kol már a kertek sörény kerítésé alatt. Ott kúna az erdőn unalmas, rideg és pusztas, a melynek nyomasztó csendjét beljebb már rémiesen verheti fel a kőszá ragadozó állatok bús üvöltése. Csak benn a szobában van most jó világ, hol a virgán pattogó hasábok melegénél hezsa meg magát a didergő ember. Annál puhaszabb, annál elvenerőbb élet kezd uralkodni a mulató helyeken. De megkezdődtek a forgalmi akadályok is. Vonatok, velők lapok és levelek elmaradoznak. Kérdjük a postafőnök urat: Gondoskodott-e előzetesen oly eshetőségek ellensúlyozására, a minők egy-két év óta (a nagy hófúvások folytán) rendszeren abba a helyzetbe juttatják városunkat, hogy neha uspokig sem kapunk leveleket, vagy újságokat. Két év előtt p. o. a posta e miatt három napig hevert egy közeli állomásou s az illetékes körök gyámoltalansága miatt, azok behozatalára nézve iutézkedés csak napok múlva történt. Előre tessék gondoskodni, mert bolond téli napokra van kilátásunk.

* Tombola-estély. A debreczeni „Fröbel-egylet” az általa fenntartott gyermekkert javára, folyó é. december hó 7-én, szombaton a korona szálloda nagy termében tombolával egybekötött táncvirágalmat rendez. A tombola nyeresémi-tárgyai mind közhasználatu értékes díszmü- vagy dívatárak lesznek. Egy-egy tombola-jegy ára 30 kr. Belépti jegyek a táncestélyre a mulatság napján este a pénztárnál válthatók. Belépti-díj szemelyenkint 1 frt. Külön meghívok nem küldetnek. Kezdeté 8 órákor. A gyermekkert iránt melegen érdeklődő m. t. közönséget ez uton tiszteltetel hívja meg a rendező bizottság. Azon nyeresémi-tárgyak, a melyek a „Fröbel-egylet” által e hó 7-én, szombaton tartandó tombola-estélyen soroltatnak ki, Fenyéri Zádor Lajos ur úzetének kirakatában vannak közszemlerté kiállítva. A nyeresémi-tárgyak nagy száma és izléses összeválogatása dicséretére válik az estélyt rendező bizottságnak, mely mindent elkövet, hogy nemcsak kedélyes szórakozást, de számos nyeresémi-t is nyújtson a mulatni szerető közönségnek.

* A debreczeni-füzes-abonyi vasút köz- igazgatósági bejárása — Gyöngyössi miniszteri tanácsos elnöklete alatt — ma d. e. tartatott meg. A minisztérium részéről még Maléter Zoltán műszaki tanácsos volt jelen. Megállapították az átvezetéseket, az átjárókat s a szükséges hadi kiterőt.

* Jón a Mikulás! Holnap, péntekre esik. Várják is sokan a szilva ördöggel, meg a vesszővel. A politikusokhoz épp ugy ellátogat most, mint a gyermekekhez. — Némelyeknek azonban csak ismerőseik és barátaik szívélyes névnapú üdvözlőjeit hozza, a melyekhez mi is csatlakozunk. Névestét ünnek ma a többi között J e n e i Miklós, h. rendőrkapitány s pártunknak is buzgó tagja, dr. P a l l a i Miklós, dr. O l á h Miklós, főisp. titkár és mások.

* Próba-bál. Alföldi Károly, városunkban előnyösen ösmort táncmester, tegnap este, a „Korona” vendéglő tánctermében igen fényesen sikerült próba-estélyt adott. Két tánciskoláját hozva össze ez este: a nevelő-intézetbeli (kezdő) tanítványait, kik közül: K o v á c s Szeréna és R ó t h Kálmán igen ügyesen mutatták be a magyar szót. A másik csoport a kereskedő ifjúság volt, mely mint haladó mutatta be a jó hír evű táncmestertől elsajátított darabokat; mi, az előbbiekkel a szabályos mozdulatokat mutatták be. — Mindkét szakasz tanítványa, Alföldinek szakszerű vezetése mellett, a jelenvoltak nagy meglepődésökre, bámulatos sikerrel mutatták be tanulásuk eredményét. A jó kedélybe vegyült fiatalok Magyarai zenekara mellett kitűnően mulatott mindvégig. A jelen

* Vagyis — n nevezett cikik szerint — csak „haszon” oda. Tehát nem felhiva volt, mint Tanügy barát írja. Jól tudom én azt, hogy a kir. tanfelügyelő az ily dolgokban a felekezeteinkel direkt nem intézkedik. Paedagogus.

volt szépek közül a következőket sikerült följegyeznünk: Asszonyságok: Buzás Elekne, Busa Gáborné, Diószegi Jánosné, Debreczeni Lajosné, ifj. Szentesi Jánosné, Szöllősy Józsefné, Veres Jánosné, Spitz Gyuláné, Jakabovits Gyuláné, Klein Dávidné, Krisztiáni Alajosné, Gulyás Károlyné, Harmati Pálné, Hónis Józsefné, Hegyesi Sándorné, Kuczik Gáborné, Zivuska Ferenczné, Szöllősy Imréné (Földes), Hajdu Istvánné, Vojnovits Jánosné, Kádár Istvánné, Tópler Sándorné, Dr. Király Ferenczné, Kocz Elekne, Róth Jánosné, Varjasi Istvánné L e á n y o k: Kovács Róza, Kovács Erzsike, Veres Vilma, Spitz Róza, Klein Rezi, Zivuska Mariska, Zivuska Irén, Kuczik Katicza, Kuczik Margit, Kuczik Mariska, Krisztiáni Etelka, Gulyás Mariska, Spitz Károli, Harmati Irma, Hegyesi Antóni, Hónis Katalin, Juridesz Mariska és Paula, Krecsmartin Krisztiánia, Kovács Szeréna, Szöllősy Margit, Szöllősy Klementina, Kuczik Málka, Hajdu Ilona, Vojnovits Ilona, Király Irénke, Molnár Róza, Kádár Anna, Péter Margit, Buzás Ilona, Buzás Erzsike, Bacsó Margit, Tóth Emília, Diószegi Erzsike, Varjasi Erzsike, Horbovszky Viola.

* A debreczeni korcsolyázó egylet folyó hó 8-án d. e. 10 órákor tartja meg évi rendező közgyűlést a városába kis tanács-teremben. Tárgyak lesznek: elnöki jelentés, számvizsgáló bizottság jelentése s a tisztújítás. A palya előállítására már megtették az intézkedéseket.

* Színház. Az életben nem szokás az olyan magán beszéd, mint a hogy a szindarabok alakjai monologizálnak s képtelenek a valóságban oly törvényszerű jelenetek, mint akár a Sékszipir „Velencei kalmár”-jában, akár „A 47. törvénycikk”-ben és a magyar népszínművekben tapasztaljuk; végül a levelek oly rövid megírásához sem értenek, mint azt a színpalokos szokták a mikor a színesz egyszerre diktálja s már le is írja, a mit akar. Mindamellett szükséges, hogy a színész közölhesse a közönséggel nem csak azt, a mit mondani akar, de a mit gondol s erre való az, a mit a színműről „félre” instrukcióival jelez; szükséges a darab meséjéhez néha, a törvényszerű jelenetek, vagy a vallásos szertartások s egyéb az életben szokásos funkciók felhasználása s ekkor ezek a színmű szerkezete szerint vonatnak össze, vagy alakítottak által Iró és közönség között tehát bizonyos hallgatag alkú áll fenn, a melynek következtében a publikum a monologot gondolkozással, az öt percig tartó esküvőt, vagy az egy percznyi vad és véd beszédet, vagy a feleket és tanúknak engedett szabadságokat komolyan veszi, ugy szintén a félpercz alatt, dictandó megírott leveleket is. Ez csak néhány példája annak a conventuálnak, melyre a drámaíró s költő lépnek, a színpadi lehetőségek szük határvonalainak kijátszására. A tegnapi látott drámában van törvényszerű jelenet, van monolog, van színpadi levél s az, a ki hősnő, Cora szerepét játssza, oly szerencsés helyzetben van, hogy a mit akkor beszél a színpadon, a mikor a színen maga van, az életben is fennhangon való beszédnek vehető, mert hiszen az örül — távol levő vagy nem létező alakokat lát s azokhoz beszél, azokkal társalog és az ő monologia nem a tulajdonképeni színpadi gondolkodás. Ha a monolog természetét jól értnek a színészek, akkor sokkal több hatást érnek el s jobban tudnak a darabot megérteni. Ezt azonban csupán általános-ságban mondottuk el. A tegnapi előadásra térünk át. A főszerepeket az elegánsnál elegánsabb toilletteket mutató M e d g y a s z a z a i E. és M o l n á r László játszották. Medgyaszai Evelyn Coráját sok igekezettel, néhol hatással is játszotta s a mi most és mindig utjában áll teljes hatásának éppen az, hogy egyszerű bensőség helyett keresett hanguloyozással, mesterkelt pose-okkal araszta el jatekát. Csak az egyszerűségnek van művészi hitele. — M o l n á r Lászlót (Duhamel) vitte a szerepe, mint lovast a paripájá; néhol megbit rajta, máshol leesett róla. Rendkívül jól alakította Mazil-liér-t S o m l ó s finom poentirozását nyílt színen megtapsolták. P é c h y (Sótin), abban a tévedésben volt, hogy az ő szerepe komikum. A r d a i Ida (Marcellin) néhány jelenetből álló szerepében meg tudott hatni, L á s z l ó pedig (Duhamelné), a törvényszerű jelenetben játszott erős drámai hatással. — Megfeleltek kisebb szerepeiknek: E l l i n g e r Ilona, M á n d o k i (De Rives), H e g y e s i, mint kómius tanu, P ú s p ö k i (orvos), B a l a s s a (közvádó), S z e n t e s, C z a k ó (mint értelmesül beszélő elnök) és R a k o d c z a i, aki hatással mondotta el a vadszédet s jól rendezte a darabot. A törvényszerűi teremben jól volt jelezve az esküdszek (persze csak hét esküdtel) s a háttérben elhelyezett karzattal együtt volt olyan tisztességes tárgyalási terem, mint a — debreczeni. Összjáték kifogástalan. A felvonások közt Czapek ur szép zenét vezényelt. (r e)

* Műsor változás. Ma az „Arany pök” helyett a „Czigánybáró” cz. operette adatik. **Jutalomjáték.** Arról értesülünk, hogy M á n d o k i Béla, érdemes színművésznünk jutalomjátéka f. hó decz. 12-én tartatik meg. Mándoki Béla ezen alkalommal egyik régi jó szerepét, a Gutzkow híres „Uriel Acosta”-ját adja. Ez a darab, a mint benne az öreg rabbi mondja, „Schon da gewesen” ugyan — Debreczenben, csak hogy igen régen adták már, s most a régi jó idők kedves emlékével fog hatni a közönségre — Az lesz szomorú a jutalomjátékban, hogy a nyugdíjba készülő színművész ezt utolsó jutalomjátékának tekintí.

Pedig kár lenne, mert Mándoki most is teljesen bizonyos nagy pipájú, kevés dohányu jobb színész generáció tetemes részén.

* Esik a hó, sikos a szán... Éneklí a népdal. Sikos azonban a járda is. Már látunk hanyatt vágódó urakat és hölgyeket. A kik nem mutathatják meg az esés miatt szenvedett kék foltokat, legfeljebb egy-egy pár szép selem harisnyát. De nem látjuk még a járdák behintésére vonatkozó rendőri intézkedéseket. Kérlek minél előbb!

* Előfizetési felhívás Szabolcska Mihály-nak „Időtöltésül” cím alatt megjelenő humorcskéjére.

Mikor a „magyar irdalmi önképző társulat” előlúli (vulgó „barátim”) arra biztatnak hogy egyszer-másszor felolvasot, vagy elszórtan megjelent könnyebb tárgyú prózai dolgozataimból adjak át nekik — kiadás végett — egy kötetnyit: különösen két dolog fordul meg a fejemben. Először is az, hogyha csakugyan megjelenik a kötet, nem hiszem, hogy ártanánk vele valakinek. Legfeljebb tán az én írói reputációmnak, a minék a létezéséről pedig mindekoráig senki sem tudott. De a mi még ha léteznék is, csak a saját sorsa erné utól, a meunyen manapság a legtöbb írói hírnév ugys csak az első kötetig terjed. Ezzel hát könnyen tisztába jöttem. De a második dolognál már a felebaráti szeretett szóval meg bennem. — Vajon humánus cselekedet-e mostanság még szaporítani az előfizetési felhívásokat, s terjeszteni szántásándokosan a pessimistust és az embergyűlölet. Hanem azért meg — már csak a munka felosztás elvénél fogva is — feleljenek a kiadóm. Különbözik is mit változtat az az árvízen, hogy egy vödörkével több-e, vagy kevesebb? — Ez az egy kötet ugyan tönkre nem teszi (jobban) a magyar irodalmat, ha megjelenik is. Valamint nem virágoztatná fel, ha elmaradna... Miután pedig ezzel ugy a magam, mint az „nyájás előfizetők” lelkiismeretét igen szépen megnyugtattam, tért engedel a kiadók mondanivalójának. Debreczen, 1889. decz. 7. Szabolcska Mihály.

A 10—12 ivre terjedő kötet, mely ugyanannyi tréfas hangulatu karcolatot (humorcskéket) fog tartalmazni s a jövő 1890-ik é. február hó első napjában fog kikerülni „Időtöltésül” cím alatt, a „Debreczeni Ellenör” könyvnyomdájából. Előfizetési ára 1 frt. Gyűjtők-10 előfizető után tiszteletpéldányt adunk Az előfizetési pénzek Szabó Béla társulati pénztárnokhoz (Debreczen, Collégium) vagy a szerző nevére — ugyanoda — küldendők. A pontos szétküldésre nézve ugy szerző, mint kiadó felelősséget vállalunk. — Kelt mint fent — C s á n k i Benjámin a kiadó társulat ez idő szerinti elnöke.

* Szabolcska neve sokkal ösmertebb hely. közönség előtt, semhogy művét nagy hangu ajánlgatásokkal kellene előtámasztani. A humoros hangu előfizetési felhívás maga tájékoztat nyújt a mű tartalma felől s a ki azt megveszi: i d ő t ö l t é s ü l bizonyára kellemes olvasmányt nyer.

* A diák parbajok, főként a jogász urak által vivottak, szaporodnak. Jövő vasárnapra is van egyre kilátás. Nem állana már fenn a jogakadémia alakított becsült-szék?

* Nyilvános nyugtázás. Kiadandó költeményeimre u. abban előfizettek: Buzás Elek és Kertész János urak Debreczenből 1—1 példányra. Kósa Etelka gyűjtő-ívén Olesva-Apátiból 1—1 példányra előfizettek: Vavrek Jakab, Nagy Sándorné, Kósa Sándor, Kósa Menyhért, Kósa Bertalan. Szabó Menyhért, Kristin István, Kósa Etelka. Ugyanezen gyűjtő-ívén Maté-Szalkáról 1—1 példányra előfizettek Frankl Gizella és Füle Imre, — Olesváról pedig Endre Péter jegyző. Nagy József megyei tisztviselő gyűjtő-ívén előfizettek: Sepsy Dezső és Papp Lajos megyei tisztviselők és Kaszás József mikopercsi jegyző Kovács István ur gyűjtő-ívén Debreczenből előfizettek: Kovács István, Kocsis István, Riesz Henrik és Szikszay József urak. Illyés Eadre s. lelkes ur gyűjtő-ívén 1—1 példányra előfizettek: Kiss Ferenc, Illyés Eadre és Ladányi Gyula debreczeni segédlelkészek. Tóth Lászlóné urhölgy gyűjtő-ívén Debreczenből 1—1 példányra előfizettek: Zámbovroszky Ludmilla, Kursinszky Lászlóné és Husz Lajosné urhölgyek. Debreczenből 1—1 példányt megrendeltek: Buda házy Zoltán törvényszerűi jegyző és Tóby István törvényszerűi joggyakornok. A mai kimutatásban van 28 előfizető ugyanannyi példányra, a megelőző kimutatásokkal van eddig összesen 193 előfizető 224 példányra. Debreczen, 1889 decz. 5. é. Kósa B. rra.

* Tisztújítás Bihar megyében. A tisztújítás, mint nagyváradi levelezőnk írja, e hó 27-én fog végbemenni. A választási mozgalom meggyezerte széles hullámokat vert fel. A hivatalos jelölés, melyet a lapok már közöltek, nem mindenütt felel meg a hangulatnak. A járásközből ki is fejezik véleményüket és tiltakoznak az idegen elemeknek behozatala ellen. Minden jel arra mutat, hogy erős lesz a

küzdelem. Az előleges konferenciák is megkezdődtek s szelében szedik a szavazatokat jó előre. A megye régi főjegyzője lemond az új, fiatalabb jelölt javára, de a szolgabírói állásokon előreláthatólag nem lesz oly sokféle változás, mint a hivatalos jelölők akarnák.

* A h. hadházi tüzoltó-egylet halás közönségét nyilatítja a deb. tüzoltó-egyletnek azon rokonszenvért, hogy a h. hadházi tüzoltó-egylet bajján a deb. tüzoltó-egylet zenekara és összes parancsnokai megjelentek.

* Találtatott egy liba, mely behajtatott a városi istállóba. Tulajdonosa ott átvethet.

* Társ kerestetik, — 1000 frt befektetéssel egy versenyen kívül álló havonként legkevesebb 200 forint tisztajövedelmet hajtó vállalathoz, személyes közreműködés nem szükséges, ajánlatok e lap kiadóhivatalához valódi névaláírással „100” jellege alatt kéretnek.

* Megbízható gyógykezelés. Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik é vágyhiányban, felfúvódásban, gyomorgörccsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seidlitz por” használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész és cs. k. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 5.

Debr. színház.

Holnap, 1889. december 6-án. pénteken, leszálított helyárakkal, népelőadás és bérletszünetben. Ez időnyben másodsor:

Tyukodi Lőrincz családja. Énekes bohózat 3 felvonásban. — Irta: R ó n a s z é k y Gusztáv.

Felolvasó szerkesztő Gáspár Imre
Kiadó Kutas Imre

Ügynököket

kerestünk kavé eladásra privát és kereskedők részére, bizonyos fizetés és provissióra
Löding & Cie Hamburg.

Legfinomabb
SOUCHONG THEA
1/2 ko. 4 f. 80 kr. 1/4 ko. 2 f. 40 kr.
PALUGYAI KÁROLY vendéglő tulajdonosnál: POZSONYBAN.
9889
1889

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát tevő pallagi I-ső számú 419 hold és 445 □ öl területű tagföld, a városház nagy tanácstermében f. 1889. évi december hó 20-ik napján d. e. 10 órákor tartandó nyilvános árverésen, 1890. évi október 1-től 8 évre, vagyis az 1898 évi okt. 1-éig terjedő időre a városi számvevői hivatalnál megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fog adatni.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítettnek, hogy az 1585 frt kikialtási ár 10%-kát bánatpénzül az árvereltető bizottság kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1889. December 2-án,
A városi tanács.

Arany érem Pécs 1888.

Kárpáti mellszörp

köhögés ellen

mell- és tüdőbetegék részére.
Ezen szörp mell- és torok-bajoknál, rekedtség, elnyálkásodás, idült hurut, inger és számarköhögés, nehéz lélegzés, tüdővíz, továbbá általános és gyomorgyengeségnél legjobb sikerrel használtatik.

A mellszörp gyermekeknek is adható. — Egy nagy üveg ára 80 kr., egy kis üveg 50 kr.

Kárpáti melipastillák.

Ezen pastillák a magas Tátrán található gyógyfűvek és gyökerekből készültnek, szünetlen legjobb sikerrel használtatnak a fentebb felsorolt betegségeknek. Egy doboz ára 25 kr.

Kárpáti melitea. Egy nagy csomag 40 kr., egy kis csomag 20 kr. Szünetlen kitűnő sikerrel használtatik a fentebb felsorolt betegségeknek. Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznél Kassán, Debreczenben Dr. Rothcsnek V. Emil gyógytárában.

KARÁCSONI és UJÉVI

ajándékok,

s más alkalmi ajándék tárgyak legnagyobb választékban.

Porcellán-, Üveg-, Chinaezüst-, Bronze- és
MAJOLIKA UJDONSÁGOK.

Ét-, Tea-, Kávé- és Moccakészletek,
Majolika és Terracotta virágtartók,

különböző czélszerű és hasznos dísz tárgyak és műipar cikkek.

Ditmár és Brünner-féle

SZALON-, FÜGGŐ- ÉS ASZTALI LÁMPÁK,

a legújabb Villám- és Meteor égőkkel,

ugyszinte valódi Erfurti

MAKART CSOKROKAT

ajánl szabott gyári árak mellett

KASZANYITZKY ENDRE

előbb KUHINKA ISTVÁN K.

DEBRECZENBEN.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítik.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi
gyógyítás.

Nyári
gyógyítás.

Őszi
gyógyítás

Téli
gyógyítás

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-
jegy, egy sas és MOLL A.
szokorított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok,
gyomorgörcs, nyálk, gyomorégés, székrekedésnél, máj-
vértelenség, aranyér és a legkülönfélébb női betegségek-
nél. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerár-
tárában. MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásnál az ön Moll-féle Seidlitzporai
igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s min-
denkorra és szívvelyes „Isten fizesse meg”-et mondok ér-
te; ezek a gyomrot jóvá és a főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko P. J. lelkes Hoonetschlag-ban.

MOLL FELE FRANCIA BORSZESZ ES SO

Legjobb
bedörzsölő-
szer

köszvény

csúz

és minden

meghűlési
betegségek
ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A.
védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használat közzvény, csúz, min-
denemű testfájdalmak és bűzlésnél; borogatás alakjában
minden sérelem és sebnél, daganatok, gyuladásoknál. Bel-
sőleg vízzel vegyítve hirtelen roszullét, hányás, kolika és
hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.
Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerár-
tárában. MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.
Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidéke-
men nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel,
mivel az emberség segítségére készletet óhajtok tar-
tani magamnál. Mely tisztelettel

Hornof, lelkes Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Dr. Rothschnek gyógyszer., Tóth Béla gyógyszer.,
Szent-Királyi és Kalenda, Gerébi Fülöp.

Hamburg-amerikai

POSTAHAJÓZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSULAT
Express
és postagőzhajózás
HAMBURGBÓL NEW-YORKBA.

Southampton megállás

Ocean-menet C^a 7 nap.

Azonkívül rendes postagőzhajózási összeköttetés.

Hávre-New, ork.
Stettin-Newyork.
Hamburg-Baltimore.

Hamburg-Westindien
Hamburg-Havanna.
Hamburg-Mexico.

között.

Josef Gschirhagl Wien
4. Wieden weyringergasse 32.

Debreczen, 1889. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdája.

VERSENY FÉNYIRDA

Kossuth (Kádas) utca 1889. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy a volt Mandel-féle
fényirdai helyiséget átvettük és lényegesen átalakítva, a fenti czég alatt ma
újra megnyitottuk.

A nagy kiterjedésű társulat azon kedvező helyzetben van, hogy saját
gyártmányú kellekeivel a fényképészeti verseny netovábbját elérte; mind a
kivitel és anyagok finomsága, mind az árak olcsósága tekintetében.

A pressiót tuzatos megrendelések itt megszüntek, mert egy példány
eredeti felvételt is olcsón számítottunk.

**1 példány visite: 40 krajczár,
cabinet 1 forint.**

Tuzatos megrendelés még 1/3-dal olcsóbb.

A fénykép sikerének egyik főtényezője: a felvétel gyors eszközléte. A
műterem nagy világosága, a legújabb szerkezetű gépezetek tökéletessége és a
vegyszerek rendkívül érzékenysége, mind biztosítja a sikert.

Ezekből kifolyólag műermünkben az eddig szokásos felvételi időtartama
egy tizeddel rövidebb.

Rossz idő nincs többé!!

Igy tehát nemcsak a gyermek felvétel biztos, de a felnőttek is sikerül-
tebb, a mennyiben a jó kifejezése csak a pillanat műve szokott lenni.

Festések és nagytások a bécsi központi üzletünkben
készülnek.

Midőn ezen a festészet és fényképészeti minden ágait felölő fiók-üzle-
tünket ismételve a n. é. közönség figyelmébe ajánljuk, kéri alázattal kegyes
pártfogását

A bécsi társulat
debreczeni fiók-üzlet megbízottja

Gerzanits Lajos.

Minta képek: Beke László ur üzlet kirakatában.

Korona-forrás!

**Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áruccsarnoka.**

Kitűnő olasz gesztenyét, theát,
VALÓDI ANGOL RUMOT,
szepességi főzelékeket,

ritka jó minőségű

KÁVÉKAT

és minden e szakmába vágó cikkekkel jó minőségben, ju-
tányos árak mellett ajánl

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debr. fióktelep áruccsarnoka
nagy-várad-utca, megyeház mellett.

Korona-forrás!

Szives tudomására hozom a t. közönségnek, miszerint üz'te-
met az őszi- és téli időnyre

bel- és külföldi szövetekkel
nagyválasztékban felszereltem. Ajánlom azok között különösen
brassói szövet készletemet.

Saját üzletemben készült, kitűnő szabású és jó minőségű

KÉSZ FÉRFI- és GYERMEK OLTONYOK

és

UTAZO BUNDAKBÓL

nagy raktárt tartok s azokat határozott, jutányos ár mellett a t. kö-
zönség rendelkezésére bocsátom.

**Mérték szerinti rendeléseket
gyors és szolid kivitelben teljesítik.**

A t. közönség által tanusított bizalmat megköszönve, kérem
szszal ezental is szerencséseltetni.

Teljes tisztelettel

SZEDLAK JÓZSEF.